

**Lietuvos Respublikos vidaus reikalų viceministro Artūro Norkevičiaus pranešimas,
perskaitytas Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos departamento direktoriaus
Tomo Žilinsko,
34-ojoje Baltijos Asamblėjos sesijoje**

2015 m. lapkričio 20 d.
Vilnius

**Europos Sąjungos vidaus saugumas: vidaus ir išorės aspektų derinimas siekiant apsaugoti
visuomenę**

Situacija

- ES vidaus saugumas ir pasaulinis saugumas priklauso vienas nuo kito ir yra tarpusavyje susiję.
- Ryšys tarp vidaus ir išorės saugumo nėra naujas reiškinys, bet pastaraisiais metais jis tampa daug labiau matomas ir juntamas.
- Neteisėta migracija, terorizmas, tarptautinis organizuotas nusikalstamumas – visos šios grėsmės ES vidaus saugumui tiesiogiai susijusios su konfliktais ir nestabilumu kitose pasaulio vietose.
- Būtina veikti aktyviau ir glaudžiau bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis bei tarptautinėmis organizacijomis siekiant šalinti šių grėsmių priežastis.

ES strategija

- 2014 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba apibrėžė **strategines gaires laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje**.
- Gairėse akcentuota, kad reikia tobulinti ES vidaus ir išorės politikos sąsają, nes daugelio laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės uždavinių sprendimui daro įtaką santykiai su trečiosiomis šalimis.
- Pavyzdžiui, kovojant su neteisėta migracija ar prekyba žmonėmis tvarų sprendimą galima rasti tik intensyvinant bendradarbiavimą su kilmės ir tranzito šalimis, taip pat teikiant paramą, skirtą šių šalių administraciniams pajėgumams stiprinti.
- Š. m. balandį Europos Komisija paskelbė **Europos saugumo darbotvarkę**, kaip atnaujintą ES vidaus saugumo strategiją.
- Šiame dokumente, kaip vienas pagrindinių ES veiklos vidaus saugumo srityje principų, akcentuotas vidaus ir išorės saugumo aspektų derinimas, ypač stiprinant teisingumo ir vidaus reikalų politikos ir bendros saugumo ir gynybos politikos sąsajas.

Lietuvos pozicija

- 2012 m. Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Nacionalinio saugumo strategijoje pažymėta, kad Lietuvos nacionalinis saugumas yra neatsiejama regiono, Europos ir pasaulio saugumo dalis, ir įsipareigojama reaguoti į globalioje saugumo aplinkoje vykstančius pokyčius ir prisidėti prie tarptautinės bendruomenės saugumo ir stabilumo sklaidos pastangų. *(Atsižvelgiant į pasikeitusią saugumo aplinką, planuojama iki 2016 m. balandžio 1 d. parengti atnaujintos strategijos projektą – tam sudaryta tarpžinybinė darbo grupė, vadovaujama krašto apsaugos ministro.)*
- Š. m. birželį Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė Lietuvos ES politikos 2015–2020 m. strateginėms kryptims. Jose pasisakoma už tai, kad ES teisingumo ir vidaus reikalų politikos tikslai taptų ES išorės santykių politikos dalimi, o ES užsienio politika būtų suderinta su ES teisingumo ir vidaus reikalų srities darbotvarke.
- Siekdamas užkirsti kelią tarptautinio pobūdžio grėsmėms, Lietuvos teisėsaugos institucijos aktyviai plėtoja praktinį bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija ne tik su kitų ES valstybių narių, bet ir su trečiųjų šalių kompetentingomis institucijomis, taip pat su tarptautinėmis organizacijomis, tokiomis kaip Interpolas. Tokia veiklos kryptis akcentuojama Lietuvos Respublikos Seimo šiais metais patvirtintoje Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 metų programoje.

ES išorės sienų apsauga

- Be vidaus ir išorės saugumo politikos derinimo, akcentuotinas ir poreikis stiprinti ES išorės sienų apsaugą.
- ES vidaus saugumas labai daug priklauso nuo kiekvienos valstybės, turinčios ES išorės sieną, taip pat ir ES bendrų pajėgumų ir gebėjimų užtikrinti patikimą šių sienų apsaugą. Nuo to priklauso ir Šengeno erdvės – vieno svarbiausių Europos Sąjungos pasiekimų – likimas.
- Lietuvos interesas – modernus ir veiksmingas ES išorės sienų valdymas.
- Lietuva pasisako už kuo platesnį išmaniųjų sprendimų pritaikymą ES išorės sienų kontrolei, integruoto sienų valdymo modelio plėtojimą, Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie ES valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros (FRONTEX) įgaliojimų stiprinimą, remia diskusijas dėl Europos sienų apsaugos pareigūnų sistemos sukūrimo galimybes.